

De directione cordis

figi / sed ad spūalia considerāda sine loco /
sine situ / sine colore / sineq; figura / cōtinuo
meditatōe cordis reflecti.

Notula. xliiii.

Pe
Explicauerim? / r si nō vt volu-
imus. tū vtūq; put valuin?
licz nō satis / modū simplifican-
di cor in meditatōib;. Sed an
satis explerim? iudicet cui placet. Sed
r impfectū nostz suppleat de? q sol? sensū
apit vt intelligant scripture. nedū q i libris
sed etiā q in vniuersis creaturis p varia d
scripte sunt exēpla. quatin? ad dei legā hō
nozē. nram edificatōem. r p psecutiōe feli-
citatē eterne. Porro qd h edoctū vi-
det sup simplificaliōe cordis traduci pote-
rit facilliter ad cordis stabilitōem. de q dic
apls. Bonū est grā stabilire cor. dū docet
cor vel stare i deo / vel nō elōgari diuiti? ab
eo. vt sic ibi nra fixa sint corda vbi p̄a sunt
gaudia. Trahi silz potest ad cordis mūdi-
ficatōem. De q David. Cor mūdū crea i
me de?. Que mūdificatio fit cū ipm cor a
multis / r p̄cipue cū (licz difficillime) a fan-
tasmatū corpaliū p̄tagio / risco ymbra seu
fuligie assuecit separi. Posset deniq; sub
simplificaliōe cordis introduci directio vl
rectitudo cordis. Sed erit sup hac re par-
ticularis (dño volēte) decisio. De q rectitu-
dine est illa psal. exclamatio. Quā bon? isrl
de? his q recto sunt corde. Et itez. Consi-
tebor tibi in directōe cordis.

Finit

Carmen de simpli

ficacione cordis
Uis vez liber cognoscere simplifice
Cor sursum remeans / infima despiciat
Materie trahit infectas res p̄ditōnes
Quo magis a summo distat origo sua
Hoc in sole notes et lumine / sed viceversa
Dū redit ad primū / spirituale sapit
Des hoīs mūdū / sua p̄ siml'acra r̄ceptū
Sensib; effigiat spiritui similem
Spūs est nempe qd gignit spūs / Ista
Ventis p̄ditio libera primo fuit
Principiū rebus p̄mū specularō creatis
Obiice cū nullo crimine lesa iacet
Inficitur carnis ocul? / s; hebet ratōnis
Contēplatiuus lumine pene caret
Par sit iumentis / r corpe mersa grauat
Decliuus stolidā vix bene visit humū.

Incipit tractatus

doctoris cōsolatorij mgrī Johis de Ber-
son cancellarij parisiē. de directōe seu re-
ctitudine cordis

C
Dnsitebor tibi in directōe
cordis. Pollice h psalmista.
p̄sonaz in se gerēs aie cuiusli-
bet fidel' deuote / loq̄ntis deo
et cōfidētis i eo. Uel port? he-
braico more futurū indicatiui ponit h op-
tatiui loco. q̄si vox sit nō p̄mittētis s; optā-
tis atq; orātis cū dicit. Cōfitebor tibi i di-
rectōe cordis. Proclamat in eodē spū ra-
ptus i anagogicos excessus q̄ psallēdo ait
Quā bon? isrl de? his q̄ recto sūt corde. Fe-
lix plane cor directū r rectū in dño. S; i
directōe r rectificatōe crebr? heu fallimur
putātes nos rectū cor hēre cū variedistor-
tū est. qz iusticiā nram volētes statuere in-
iusticie dei nō sum? subiecti. Prop̄tea dilige-
ter attēde tu meditās quēadmodū deo cō-
fiteberis in directōe cordis. Uide qd seq̄t
In eo q̄ didici iudicia iusticie me miruz
p̄o si q̄s gliari audeat se didicisse iudicia
iusticie dei / que sunt vtiq; abyssus mltā. q̄
incōprehensibilia / q̄ et terribilia sunt sup fi-
lios hoīm. Sed p̄fecto satis ē cordi saltē
fido et simplici / nō curiosa p̄scrutatione s;
humili deuotōe p̄fiteri dō cū p̄pheta dicē-
do. Iust' es dñe et rectū iudiciū tuū. Itē
Iudicia dñi vera iustificata in semetipsa.
Et rursus. Iusticie dñi recte letificantes
corda.

Consideratio priā

F
Undamentū igit directōnis cor-
dis est meditatio rectitudis diuine
iusticie / q̄ est p̄petua r p̄stans vo-
luntas reddēs vnicuiq; qd suū est. Hinc
enī p̄surgit ordo. q̄ est parū dispariūq; re-
rum sua vnicuiq; tribuēs dispositio. Hic
p̄sequenter orit̄ par. q̄ nihil aliud est q̄ ordi-
nis trāq̄llitas / p̄p̄tea bñ enūciatū ē q̄ op?
iusticie ē par. r q̄ iusticia r par osculate sūt

Cōsideratio secūda

E
Sset aut̄ gr̄issimū hāc p̄ singulas
res meditari iusticiā. ordinē et pa-
cē. sed trāseat meditatio cordis vt
dirigat̄ ad participatā iusticiā / q̄ describit̄
habēt? vel q̄si habēt?. p̄ quem inclināf cor
habentis ipm reddere vnicuiq; qd suū est.

Qua iusticia diuiserunt philosophantes i
 mutatiua et distributiua / quis no defue
 rint q iusticia dixerint oem virtute . Recte
 prius si de legali iusticia sub generalitate
 locuti sunt. que qd ratio e reddere vnicui
 qd suu est. Lotinet itaq sub h ambitu
 virtus ois / tam prudentia q est recta ratio
 agibiliu / q tpancia q est moderatrix passi
 onu / cupiscibiliu / q fortitudo q est medi
 atrix inter audacia et timore / q iusticia p
 ut est particularis virtus respiciens mutati
 ones in peijs / r distributodes p meritis qri
 nus recte fiant.

Cōsideratio tertia

P Oset pfectim fieri sermo d directi
 one cordis in hac particulari r du
 plici iusticia / cui solet aduersari q /
 si duplex pestis letifera. Contrariat itaq
 mutatiue datus vsurari q ad tpalia / r si
 moniac q ad spūalia. Porro iusticiaz di
 strubutiua vulnerat et inficiunt p motio re
 muneratioqz male meritoz i republica ec
 clesiastica et spūali. Sz videam i pmiss ve
 lut in radice vel fonte qd cordis sit rectitu
 do seu directio.

Cōsideratio q̄rta

B Rectio cordis attendit penes cō
 formitate ad rectitudinē p̄me r v
 niuersal regule / quā eē p̄stat inobli
 q̄bile / nec a rectitudine p̄sus flexibile / quē
 admoduz tortuosa redigunt r rectificant
 ad normā rectā p applicatōem. Et qm̄ na
 tura tota dirigit i suis motōibz r actōibz
 ad h agente infallibili r inobliq̄bili. naturā
 oem directā et rectā / vt talis est / fore neces
 se est. Et h e corollariū seu porissima pulcer
 rimū. Prop̄tea p̄cludit a sapiente r apud
 Boeciū a phia. q sapia attingit a fine vs
 qz ad finē fortiter et disponit oia suauiter

Cōsideratio quinta

B Anc p̄o directōem nature vocauē
 runt aliq̄ phoz circuli itelligibi
 lez p̄mi boni ad creaturā. r rursus
 creature ad suū p̄ncipiū. Et hec meditatō
 nō est discors a n̄ra si p̄sideret h̄mōi recur
 sus seu reuersio / qui vl q̄ sit tāq̄ reflectat
 rad̄ rect̄ vl p̄p̄dicular̄ i seipo de deoz
 sum in sursum . vnde prouenit fortificatio
 mirabilis in natura / qd in speculis proba
 tur per exemplū.

Cōsideratio sexta

B Anc igit nature directōne r reuer
 sionē ad suū p̄ncipiū sic inobliq̄bi
 liter haberet hūana volūtas p sta
 tu p̄senti. eā q̄ppe in glia habebit sz i infer
 no ab hac rectitudie tora deficiet. Nūc au
 tē dū in via sum̄ dirigit aliq̄n / sed frequē
 us detorq̄t p p̄ctm̄ ab hac directōe / reddi
 turqz tortuosa. ita vt nō sit cū dō suo rectū
 vel directū cor ei. Sicut i plibz sacre scri
 pture locis p̄ba h̄mōi sonant.

Cōsideratio septia.

F Uerūt q̄ diceret hanc rectitudinē
 cordis ad deū esse / vt veller hō q̄c
 qd veller de / r n̄ aliud vl alit. Alijs
 visum est q̄ volūtas dei nō obligat volun
 tate creatā ad imitatōem sui r p̄formitatē.
 r p̄ p̄seq̄ns nec ad suā rectitudinē. nisi pri
 mo sit cognita dei volūtas ip̄a. Et deniqz
 q̄ ad ei imitatōez obliget sub p̄cepto affir
 matiuo vel negatiuo. Nō aliq̄ sic explicat
 vt cor hoīs teneat velle illd̄ qd scit qd de
 vult ip̄m velle. et h̄ nō solū p̄sultuē vl per
 missiue / sed p̄ceptiue vt dictū est. Reducit
 ḡ fm̄ istos tota cordis rectitudo ad recti
 tudinē impletōis diuioz p̄ceptoz / q̄ sunt
 iudicia seu dictamīa diuine iusticie.

Cōsideratō octaua

F Uerūt q̄z q̄bz h̄ nō satis dictū am
 ple videbat. Distinxerit igit tripli
 cem in hoīe voluntatē / accepto lar
 ge vocabulo fm̄ triplice in hoīe cognitōz.
 Est enī volūtas seu appetit̄ sensual̄ q̄ p̄t
 aliqualit̄ ideo dici volūtas quia aptus na
 tus est obedire rōi / iuxta Aristo. v̄bum cō
 formiter ad illd̄ dictū de Layn. Subt̄ te
 rit appetitus tu / et tu dūaberis illi. Nō
 sic autē est in appetitu sensuali brutorū / q̄
 nō habent rōem directricē sibi adiunctaz.
 p̄pterea passiōes sensitiue nō eis imputāf
 nec dicunt̄ turpes. Ut supbia in equo. fero
 citas in leone. timiditas in lepore / astutia
 in vulpe. r sic de alijs silibz. Est et alia vo
 luntas vel eadē sed aliter p̄siderata q̄ conse
 quit̄ cognitōez rōis inferioris . quā appel
 lat̄ sc̄ti velut m̄lierē respectu portōis supi
 oris quā virū dicūt. Nec respicit leges tē
 porales r p̄clusiōes q̄ colligūt ex sensibus
 Sz portio rōis q̄ supior d̄z p̄format̄ ad le
 ges etnas. fm̄ has d̄z p̄pe volūtas rōnis.

De directōne

Consideratio nona

Dicunt p̄sequenter p̄dicti q̄ voluntas p̄sequens iudiciū rōis superioris et di-
rectiōez ei⁹ debz sp̄ ita eē p̄formis diuine voluntati q̄ nunq̄ in aliq̄ sibi r̄mur-
muret. nec de damnatiōe hoīm. nec de per-
missiōe peccatorū. nec de gr̄e subtractione.
Immo nec de sua futura d̄natiōe. si illam
de⁹ disposuerit iusto suo iudicio venturā.
sed dicat hūili corde sine murmure id qd̄
apud d̄natos et p̄ eos dici nō p̄t. Iustus
es d̄ne et rectū iudiciū tuū. cū ceteris fili-
bus. Non q̄ hō simplicit̄ et absolute debe-
at aut possit de lege ordiata cōsentire i d̄-
natiōem suā. sicut nec in peccatū. vel despa-
tōem. sed hec ita sub p̄dictiōe p̄ponuntur.
Quāuis nō expedit apud ml̄tos tales i-
terrogatiōes p̄ticiāres sibi formare. v̄l i eis
d̄liberādo diu stare. Hoc t̄m p̄t fieri vt fm̄
iudiciū rōis superioris nolit in aliq̄ remur-
murare diuinis dispositiōibz. qd̄ facili⁹ est
q̄s positine ea laudare. et approbādo in ra-
tione eis gaudere

Consideratio decia

Pro q̄ ad voluntatē aliā duplicē
que p̄sequit iudiciū rōis inferioris
et sensualitatis p̄t fieri q̄ bon⁹ filius
(sic loq̄t̄ Aug⁹) velit p̄rem suū viuere. quē
de⁹ vult mori. p̄t quendā nature tractū
et colligatiōem ad ea q̄ t̄palia sunt. Op̄t n̄
hilomin⁹ hāc duplicē voluntatez si debet
carere vicio se resolueret tandem in eā que se
quitur iudiciū ratiōis

Consideratio. xi.

Adpl⁹ addam⁹. Quia nata dele-
ctat in medijs et tristat i extremis
colligit rō specularia canticorū et
psalmoz. qui q̄nq̄ collaudāt rectos corde
et ad leticiā et collaudatiōem puocāt. vt ibi
Letamini in d̄no et exultate iusti et gl̄iam
omnes recti corde. Et itez. Lux orta ē in
sto et rectis corde leticia. Coniūgunt autē
iusticia et rectitudo cordis ratiōe p̄dicta.
Qm̄ iusticia mediū tenet et p̄sistit i qdā re-
ctitudine fm̄ quā debz rectificari cor atq̄
dirigi.

Consideratio. xii.

Latendū est nihilomin⁹ q̄ re-
ctitudo voluntatis hūane p̄ statu

viciū stat in indiuisibili sicut rectitudo vo-
luntatis dei. Et sic stoici ponere voluerūt
dicentes eq̄lia esse peccata. qm̄ eque deu-
at vni a rectitudie sicut altez. Exempluz
de linea p̄p̄ tota v̄l obliq̄. Stat igitur ex
moderatiōe iusticie p̄ diuinā misericordiam
que superaltrat iudiciū. q̄ rectitudo volun-
tatis hūane latitudinē aliquā p̄patiat. in-
fra quam voluntas stans dicit semp̄ recta.
q̄uis ad centrū indiuisibile iuxta modū lo-
quendi p̄dictorū nō p̄tingat.

Consideratio. xiii.

Rursus infra latitudinē hāc p̄mise-
runt aliq̄ peccata venialia dicētes
ea nō esse i rectitudinē diuinorū p̄-
ceptorū q̄ sunt dei iusticie seu iudicia parti-
cipata. sicut nec esse dicunt i charitatem.
quia nō extinguūt eam. Sunt t̄m peccata
venialia qdā obliquitates a medijs p̄ que
facili⁹ et recti⁹ tendit ad finem. Nō autē
tollunt rectitudinē finis. Et si nō perimūt
illā p̄peditūt t̄m pl̄imū. Sup̄ q̄ re loq̄tur
tractatus alter de vita sp̄uali docens quā-
tum et quousq̄ vota et p̄cepta ordinis seu
religionū obligent et se extendant

Consideratio. xiiii.

Descendam⁹ p̄sequenter ad p̄ticulari-
res casus aliquos qm̄ fm̄ōes par-
ticularis in moralibz (dicēte Ari-
stot. et teste experientia) magis p̄sunt aut eru-
diūt. quē ad modū videre est in p̄ceptis me-
dicine. neq̄ t̄m op̄t t̄ptare de singul̄ par-
ticularibz. qm̄ infinita sunt. et ideo nec dis-
serere necesse. Sed in p̄mis sicut directio
cordis tendit et terminat i deū. sic et ab eo-
dem habet ortū et. Unde cōsequētia i tra-
ctatu de orōe et eius valore p̄t tertia

Consideratio. xv.

Tenuit nos ecce pl⁹ sp̄ato s̄bū de
directiōe cordis in orōe cū annexis
Ad q̄p̄ elucidatiōem ampliorē p̄fi-
cit tractat⁹ de meditatiōe cordis et ali⁹ de
ip̄i⁹ stabilitiōe. veniam⁹ cōsequenter ad ali-
as particulares actiōes. Et in p̄mis vide-
amus qualis esse debeat cordis directio i
adoratiōe imaginū. qm̄ abusus videt̄ esse
multus ap̄d laicos et seculares. imo et nō
nunq̄ apud l̄tatos et religiosos. q̄ vnam
imaginem citi⁹ adorant q̄s aliā. Et h̄ solū
q̄ vel venustior. aut pulcrior. aut ornatior

Unde loquitur ad illam velut si intelligat. Directio finalis consulenda et sepius inculcanda atque predicanda talibus in his et in pluribus alijs est quod habeant intentionem generalem faciendi in homini ad adorandum illud quod intendit facere ecclesia. quodque plures doctores et sancti patres huiusmodi instituere et tolerantes facere intendunt. nec figant directionem sui cordis vel intentionem ad aliquid particulare quin se habeant cordis proprietate ad faciendum ea in his solum que ecclesia et superiores nostri ac potest fieri tradiderunt atque docuerunt

Cōsideratio. xvi.

Ransecam quos statim ultra ad alios cultus sanctorum quod plurimum superstitioses habere videntur ita quod nouena fiant et non septimana vel quinquaginta. Quod offerat tale munus vel tale. Sic gallus pro pueris. gallina pro puellis beatus Christoforo vel Johanni baptista. quod ad sanctum Dupertum pro moris canis rabidi fiant inueniuntur particulares obsequantur que nullam videntur habere rationem institutionis. Et ita talis ritus transit in superstitiones que nihil aliud est quam vana religio. Dicitur autem vana quia caret ratione et effectu. Sicut est de hoc quod sanctus Anthonius plures habeat virtutis in curando sacrum ut aiunt ignem quam alij sancti. Rursus idem est hoc quod in hac ecclesia dedicata beatissime virginis ipsius virtus sit potestior quam in alia ad faciendum miracula et succurrendum inuocantibus se. et hoc presertim ratione talis vel talis imaginatiois sue. vel ratione solite peregrinatiois illic continue. et sic de similibus absque numero.

Cōsideratio. xvii.

Considerandum est igitur quod paucissimum est ad diuina se erigere vel eleuare nisi per corporalia. Sed nec fiducia deo et sanctis facilius a multis habetur sine quadam speciali obseruatione et frequenter corporali vel imaginaria. Talis tamen imaginatio fortis et confidens de diuino auxilio licet circa est et meritoria quousque surgat per media vel exempla corporalia et per quosdam actiones extraneas que mouent adiuuant et augent imaginatioem ad spes vel confidentiam de obtinendo salutem per et medici dicunt. videlicet imaginatioem forte facere casum vel etiam liberationem.

Cōsideratio. xviii.

Plus distinguendum est de obseruationibus circa cultum dei et sanctorum quod alij obseruationes homini sunt manifeste licite imo et obligatorie. quas vix tradidit ecclesia. Alique sunt penitus illicite et demeritorie. quas ecclesia reprobat per expressum. Alique autem sunt medie que de genere suo nec bone sunt nec male. sicut leuare festucam in teplo. Sed sunt moraliter bone aut male per appositionem circumstantiarum presertim intentionis et finis. Sicut potest fieri distinctio de credendis quod alij sunt firmiter credenda. Alique eorum firmiter discredenda. Alique vero que sine periculo potest vel credi vel non credi. Letet de obseruantibus primi et secundi generis presertim de debet fieri secure predicatio. scilicet que sunt expresse per ecclesiam et doctores vel approbate vel reprobate. De alijs vero tertij generis cautissime predicandum est ut nec nimis generaliter assertiue et absolute approbetur. et presertim quasi cadat sub precepto vel fide certa nec etiam reprobenet absolute et simpliciter quasi sint pertractanda que non potest bene fieri et que obligent ad non credendum.

Cōsideratio. xix.

Ursus aduertendum quod apud simplices qui videntur bone fidei et in alijs religiose viuentes obseruantes ecclesiam sanctam disciplinam et doctrinam agendum est potius ad rectificationem actionum suarum et ad bonam interpretationem iuxta intentionem bonam quam habere debent quam damnent vel arceant deserere suas consuetudines presertim per illos que non sunt ratione autoritatis que possint sine scandalo tales obseruationes extirpare. Secundo forte vbi adueniret autoritas platorum vel pape vel generalis concilij. Tunc et quando predicant nimis acriter contra obseruationes talium personarum que deuote sunt in multis alijs presertim surgere in ipsis que dam pusillanimitas atque oriri ex hoc in peruersis maior arrogancia irritum bonorum et simplicium hominum aliarumque deuotarum personarum.

Cōsideratio. xx.

Ad hoc adhuc circa dictas obseruationes presertim propter illos que sunt depressi in intellectu. ac rudes ad capiendum subtiles resolutiones nostre fidei et catholice religionis per tractum est supra consideratione xvij. Ad hoc inquam et dicamus quod in talibus ita temperate se habeant quod nec reprobent eos que talia non faciunt quasi sint obligati sic facere. quod etiam in talibus non ponant

De directōne

firmā spes suā / talit̄ q̄ existimēt deū v'l san-
ctos nō debere eis p̄bere auxiliū v'l salutē
nisi observatōes tales exercuerint. quasi sit
in illis q̄dā necessitas / vt p̄ eas ⁊ nō aliter
inducāt de⁹ et sancti id facere qd̄ petūtur.
Possunt tñ existimare v'l sperare cū p̄icta-
te fidei et religiōis christiane q̄ reuerentia
exhibita deo ⁊ sanctis p̄ hmōi observatō-
nes eis vtiq̄ placeat.

Consideratio. xxi.

Firmant̄ p̄ p̄missa exēpla q̄ vi-
Cdemus in ecclia. Quia p̄mutauit
ecclia multos gentiliū rit⁹ nō eos
penit⁹ auferēdo / sed intētiōes fideiū circa
hmōi in finē bonū dirigēdo. Paret h̄ de fe-
sto purificatiōis qd̄ ideo cādelaria vulgo
dicitur. qz portāt candele ardētes illa die ī
honore purissime ⁊ lucidissime v̄gis ma-
rie / que p̄us portari apud gētiles cōsueue-
rant in veneratōez cuiusdā dec. et in iustra-
tōe vrbis romane. Sic solēnitat̄ p̄mi diei
mensis sexti que q̄ndā in honore octauia-
ni augusti fiebat / cessit in ecclia in honore
receptōis cathenaz principis apostolorū.
Secūm p̄silem p̄sideratōem apd̄ p̄ncipes
p̄pianos possz hodie tolerari celebratio na-
talis sui. imo vt meritoze pagi / dirigendo
vicz intētiōem suā ad sp̄uale natiuitatē re-
generatōis sue p̄ sacrū baptisma / gl̄ifican-
tes deū q̄ gr̄am baptisimi cōtulit. Sic etiā
am encenia que dāt̄ primo die ianuarij to-
lerabiliter fierent si dirigeret̄ intētiō ad il-
lud enceniū gl̄iosum ⁊ p̄ciosū qd̄ christ⁹
iesus de⁹ et dñs n̄r nobis donauit ī sui be-
nedicti nois ipositōe. qd̄ vtiq̄ nomē est ie-
sus / salutē importās. atqz in sui p̄ciosi san-
guinis effusione / quā in circūcisione i cho-
auit. sed tūc cōsumauit qñ in ara cruc⁹ cuz
latrone et clamore valido seipm totū p̄ no-
stra salute deo patri in sacrificiū obtulit. et
exaudit⁹ ē p̄ sua reuerētia. Sic fit vt intē-
tiōne rectificādo multa erūt religiosa que
als forent sup̄stitiosa.

Consideratio. xxii.

Iuueniet studiosus doct⁹ ⁊ p̄i⁹ ani-
mus in talibus observatōib⁹ que
de se nō sunt male q̄sdam rōes vel
directōes cordis q̄ faciūt observatōnes hu-
iusmodi necdū licitas sed etiā meritorias.
Et sicut nō est necesse ī observatōib⁹ p̄ ecclie
siam datis q̄ simplices ⁊ laici cognoscunt

taliū rōes / que in aliq̄b⁹ vix p̄nt aliter red-
di q̄s q̄ sic placuerit legislatori / v'l eccliaſti-
ce p̄suetudini. Sic multo mag⁹ in p̄posi-
to dicendū est q̄ sufficiāt leues p̄iecture si
dicatur nouenaria pot⁹ q̄s duodenaria ad
honore nouē vicz ordinū angelorū. Et q̄
fiat pegrinatio ad istā eccliam mag⁹ q̄s ad
illā / ob maiore deuotōem fideiū. Et q̄ de
us vult in varijs locis ⁊ diuersis sc̄tis va-
riet̄ diuersimode venerari / stante tñ ī his
semp̄ vere fidel̄ soliditate et integritate. S; ⁊
q̄ pulli / vel panis / vel vinū / v'l equi / vel
imagines ceree v'l aliq̄ silia certis ritibus
offerant / totū cedit in honore dei et sc̄torū
⁊ ad sustentatōem eccliaſticorū ministroz /
dūmō in his et in alijs nō addat positine
⁊ particularit̄ certa intētiō praua ⁊ om̄i-
no cōtraria diuine religiōi. Consulendum
est igit̄ vt stent in directōe et intētiōe gene-
rali faciendi idē quod eplacitū sit deo / nec
in talibus nimis multū se subtilizent.

Consideratio. xxiii.

Ursus ad elucidatōem p̄missorū
R ampliore addēdū est q̄ nō passim
querat̄ tēptari de⁹ p̄ inuocatōnem
sanctorū suoz v'l oblatōes eis factas / qua
si debeat semp̄ statim facere miraclose illd̄
qd̄ petit̄. p̄serim qñ est tñ modo bonū tē-
porale ad ipiscendū. videlicz qñ est p̄ aq̄-
rendo aliq̄ cōmodo vel p̄ curando incō-
modo / sicut solēt facere plūmi q̄ p̄ qualibz
re quantūlibet p̄phana et modica q̄rūt a
deo ⁊ sanctis eius opatiōem sup̄naturale.
q̄suis oppositū illi⁹ qd̄ ipi petūt cadat fre-
quenti⁹ ad salutē ipoz sp̄uale. sicut est īfir-
mitas / vel aliq̄ in bonis t̄palib⁹ aduersitas
¶ Est enī inuocand⁹ deus maxime p̄ ceter-
na salute animaz / et p̄ medijs ad illā p̄ ar-
ma iusticie a dextris ⁊ a sinistris / p̄ diuiti-
as / p̄ paupertatē / p̄ bonā famā ⁊ infamiam /
quemadmodū sup̄mus noster medic⁹ ma-
gister et rector nobis vtile esse nouerit. Ita
qz sicut dici solet / a magno magna petēda
sunt ⁊ sperāda. atqz aliqd̄ solidū seu p̄mā-
surū / ne forte videat̄ de⁹ colū solū vel ama-
ri p̄pter questū t̄paliū que vilia sunt. ⁊
ilico vtiq̄ peritura.

Consideratio. xxiiii.

Ontingit autē deū temptari dupli-
Cciē. Uno modo sine necessitate vel
absqz magna vtilitate. que tēptatō

dicat curiositas. Alio modo quā dimittit
auxiliū humanū quale posset haberi. vide
licet dū fiat illud quod naturaliter vel hu
manit⁹ fieri potest. Et hoc vocam⁹ facere quod i
se est. Ad p^mū spectat cū hō vult p aliq^s
oraciones vel ieiunia acq^{re}re sciam aliq^u
occultorū vel eorū que nō sunt sibi vl' sta
tui suo cōpetentia. vl' vt habeat gratias ali
quas gratis dadas que nō sunt vtilis ipsi
petenti. sed magis inutiles forte et nociv⁹. vt
q homo speret dicēdo hāc vel illam orati
onē q non incurret tūc infirmitatē. vel q
sic habeat diuitias. vl' pspabit in merca
turis vl' etiā i spiritualib⁹ exēplificādo q
videlicet videbit ante mortē oculis corpa
libus beatissimā virginē / aut aliquē scōr⁹
vel aliquā scōr⁹. et ita de reliq^s. q oīa fri
uola sunt. nec habēt q^oq^s roboris aut fun
damenti.

Consideratio .xxx.

Porro aliq^ubus nihilomin⁹ licituz
est expectare aliqua q^osi p miracu
lū cū recurru ad deū et scōs eius.
qualia sic expectare sine cooperatōe ppria
al⁹ nequaq^s foret licitū siue laudabile. Et
hoc in multis casib⁹ est cōsideratōe dignif
simū Unde si simplices hoīes nō haberēt
p^odicatores et instructores sup credendis
et agēdis ad salutē p^oinentib⁹. p^ont ratōna
biliter instructōnem sui postulare a domi
no deo p miraculū. vt pote p infusione di
uinitus pter nature opationē illuminari.
Quia vbi deest naturale et humanū subsi
diū. potest imo et debz spūale et supnatura
leratōnabile expectari et expectari / cū g^otia nō
deficiat et vtiq^s minus q^s natura in neces
sarijs. Provenit inde fortassis q^o multi ru
rales et idiote sepe cit⁹ opantur suā salutē
sine offendicul⁹ erroris / et absq^s deuiatōne
pceptoz diuinor⁹ et ecclesiasticorū ppter fir
mam deuotā et hūilem spem quā in diui
no habēt auxilio repositā. q^s clerici et l^oati
et aliq^u quotidianis exercitati lectōib⁹ / et ser
monū auditōib⁹. qui plerūq^s facili⁹ errore
et deuiō piclitant. Sic etiā sepi⁹ a deo mi
raculose ab ecclesijs et cōgregatōib⁹ pastor⁹
solatio orbatis petiti sūt / et adhuc licite pe
ti possunt idonei boni et vtilis pastores et
plati. Sicut legit⁹ de sancto Nicolao et plu
ribus alijs.

Consideratio .xxvi.

Habent psequēter ad hāc p^osiderati
onē religiosi et solitarij q^o deserue
runt mundū et ea q^o in eo sunt q^o ad
curā administratōis / causam magnam re
currēdi ad deū in suis oratiōib⁹ cū expe
ctatōe diuini auxiliij / sine sollicitudine alte
ri⁹ cure q^orendi vel vtendi auxilio alio tpa
li / in faciēdo illd quod in se ē. Nam orādo
et bñ vinendo faciūt totū qd in se est. Se
cus esset in habētib⁹ admīstratōem atq^s cu
ram siue in p^osidēdo vt reges et iudices. si
ue in corripēdo et docēdo / vt plati et do
ctores. quales vix scire p^ont sine magna sol
licitudine et trepidatōne an fecerint vl' faci
ant quod in se est.

Consideratio .xxvii.

Nihilomin⁹ datur p regula q^o i ora
tione sua p^osideret hō si faciat vl' fe
cerit p^obabili cōiectura qd in se est
et quicqd spectat p^ont ad se vel ad suū offi
ciū iuxta naturalē pcedēdi modū. Non
enī requirit⁹ euidētia. Et si sic tūc ferat au
dacter et sine scrupulo deū rēptādi totam
cordis sui directōnē in deū / expectādo su
um diuinit⁹ auxiliū. Quasi dicat cū Iosa
phat rege. Lū ignoremus qd agere debea
m⁹ / supple vltra ea que egim⁹ aut fecim⁹ /
hoc solū habem⁹ residui vt oculos nostros
ad te dirigamus.

Consideratio .xxviii.

Alet insup hec doctrina apud quē
libz opratē bonū alicui / cui tñ via
nature succurrere nō potest. vel ppter
distantiā locale / vl' insufficiētiā suā quā cū
q^o aliā. vt toto corde dirigat ad deū et san
ctos ei⁹ oīo sua / dicēdo. dñe de⁹ me⁹ ap^o
te est oīe desiderij meū p salutē hui⁹ vl' il
li⁹ p^one. Sed nihil aliud mihi suppetit q^s
vt tuū implore⁹ p ea auxiliū / put et implo
ro et toto corde affecto. q^otin⁹ tu p temetip
sum / aut certe p angelos tuos scōs / vl' sal
tem p hoīes alios ad h⁹ mag^s q^s ego ido
neos agere digner⁹ circa talē vl' talē psonā
q^o sue salutis sunt. q^o ego nequaq^s sufficio i
plere / docēdo / monēdo / hortādo / corripē
do et c. aut al⁹ put vnctio ei⁹ (q^o docet d oī
bus) inspirauerit orādo.

Consideratio .xxix.

Ddam⁹ p directōne cordis circa
credulitatē eoz q^o narrant in sc^opt⁹

De directōne

verbis ex legendis sanctorum et aliorum gestis. siue illa sunt miracula siue excellētis gratie merita / quae fauere videntur christiane religioni et hominum proficere edificatiōi. Similiter etiam circa indulgentiarum adeptiōem per tales vel tales orationes. vix potest quod dixerit quinquies pater noster et aue maria coram imagine beate crucis habebit mille dies vel viginti annos indulgentiarum. Similiter etiam circa denunciaciones futurorum per illos qui videntur deuoti et religiosi. Similiter denique circa visionem quorundam somniorum per iunadas mortuis. ut quod videatur per admonitiones et petes tot et tales missas aut elemosinas vel peregrinationes per sua liberatiōe. Circa haec itaque et similia multum caute procedendum est / et prouidendum / ne apponatur firma vel pertinax credulitas propter erroris periculum. neque etiam oportet homini omnino et pertinaciter dissentire / nec etiam penitus contemnere et reprobare. Est igitur ambulandum in his via media et regia in qua diriguntur denotio illa quam vocamus pietatem fidei. cuius conditio est acceptare illa per modum cuiusdam perhabilitatis et amoris / que videntur religionem christianam et dei dilectionem prouocare / vel ad ipsas incitare et accedere.

Consideratio. xxx.

Fide in predictis casibus et similibus potest homo amplecti talia et similia que inducuntur sunt non tamen necessaria ad credendum vel operandum. sed tamen aliquid que possunt aliquid utilitatis afferre si recogitentur aut proficiant. Exempli gratia. si dicam quinquies orationem dominicam cum salutatiōe angelica / coram imagine crucifixi / possum sperare de divina misericordia. Quod si non tantas quantae tibi asserunt saltem aliquid consequar indulgentias / deo indulgentiarum domino notas. Similiter si fecero quedam opera pia per aia patris mei / ex viso somnio / non quasi obligatus sed per admonitionem presumendum est quod vtius melius agam visioni satisfaciendo / quam ea penitus contemnendo. Et ita similitur intelligendo per cautelam maiorem de denunciatiōe futurorum et de operatiōe miraculorum / in quibus vtius reuerentia diuinae misericordiae et potestati omnipotētis dei principaliter est exhibenda. Ueritatem plati et doctores debent vigilantiores et cautiōres esse in permissis quam simplices. ut prouideant ut talis pietas fidei si per debito excesserit et non secundum scientiam / vergat tandem in detrimentum fidei ac superstitionem in-

toleranda. Debent itaque potius in publicis predicatiōibus et exhortatiōibus talia restringere / quam approbando dilatare. Tum propter pernitentiam hominum ad superstitiones. Tum quod solennis predicatio doctorum talibus simplicibus alis afferret fidem / et auerget in his quae haec sunt et de necessitate credenda / eo quod a tanta magnis haec approbare quae intellexerunt. Tum tertio quia satis supererunt exempla pietatis fidei et religionis christiane in scripturis sacris et hystorijs authenticis / sine multiplicatiōe hominum nouorum superfluo. que nec solidum factum habent fundamentum cui possit sic cum talibus quae inniti / quin imminet multiplici casus periculum cum denotatiōe a principali fidei fundamento. Quae admodum videmus in filiis in religionibus aliquibus / de censuris et legibus adinuentis circa periculares obfuantias quandoque nec ad salutem necessarias. quod videlicet sepe perferunt legibus dei et angelicis. imo et hoc ipsum manifeste videmus in decretis et decretalibus. Unde et seuerius puniuntur quaeque monachorum sine cucula incedens quam adulterium aut sacrilegium committens. Et grauius plectitur agens contra vultum papae decretum / quam delinquens contra diuinum preceptum et euangelium. Iuxta impropertium christi ad phariseos. Irritum fecistis mandatum dei propter traditiōes vestras.

Consideratio. xxxi.

Consequenter in administratiōe spiritus sancti quorumcumque directio cordis utilis est et valde necessaria propter duo principaliter. Primum est detestatio et amplexatio symoniae facta per aliquos doctores iuris canonici. Alterum est usus permixtus qui ad oppositum esse videtur iurium canonicorum de symonia loquentium. ita ut nisi reperiat exitus aliquis per directiōem cordis vix inuenit inter dispensantes vel suscipientes spiritualia qui tutus et purus esse videatur. Quae super re edita est tractatus et inducta distinctio propter illos qui dicunt committi symoniam si denique spiritualia intuitu vel interuentu alicuius commodi temporalis perferuntur re secuta.

Consideratio. xxxii.

Itaque resoluendo materiam possumus inuenire distinctiōes quadruplices de intuitu vel respectu commodi temporalis per spiritualia. potest enim intuitus ferri ad temporale commodum. Primo tamen ad pericium rei spiritualis / quasi sit adequatio valoris vni-

rei ad altera. sicut est in emptore et venditor
 ne cuiuslibet rei. Potest secundo ferri intuitus
 ad comodum temporale tanquam ad mortuum principalem
 paleandam spiritualia. vel ad finem ultimum in quo
 sistit intuitus spiritualia preferentis. Potest ter-
 cio ferri intuitus modi temporalis tanquam ad mo-
 tiuum minus principalem. vel ad finem subordina-
 tum sub ultimo fine. Potest quarto ferri intui-
 tus modi temporalis tanquam ad rem debitam iure
 diuino pro sustentatione illius quod spiritualia submi-
 strabit. iuxta doctrinam christi et apostoli. Quoniam di-
 gnus est operarius mercede sua.

Cōsideratio xxxiii.

nunc ad oppositum dicam pro missione
 succincta et solida quod primus intui-
 tus et secundus sunt se symoniaci de
 iure diuino et humano. et si eodurrit error intel-
 lectus. quod se talia possint fieri sicut in pri-
 mo dicitur. vel quod licite fiat sicut ponitur in vtro-
 que modo. tunc incurrit heresis prope dicta si sint
 principes. Dicimus prosequenter quod si feratur intuitus
 tertio et quarto modis ille potest esse licitus. imo
 etiam laudabilis merito ac debitus. hoc tamen
 attento quod obseruet illud apostoli. Quod omni specie
 mali abstineat vos. Et administratio spiritualia
 facta sub altero tali intuitu non appare-
 at fieri ex modo suo intuitu primo vel secun-
 do. ut si non plus exerceant spiritualia si non pri-
 us denuntialia. Aut si turpiter illa vel ista
 exigant cum scandalo et auaricie nota. In quibus
 vitijs casibus possent haberi suspecti de sy-
 moniaca prauitate sic agentes. et hoc preiudice
 iuris vel facti. et possent ipsi in hoc casu tanquam
 tales iudicialiter euocari.

Cōsideratio xxxiiii.

tradit Aristoteles quod in finibus subordi-
 natis ubi vultur est propter alterum repu-
 tat vtrobique vniu. Hoc dictum pro-
 fitur plurimum ad directiorem cordis in primis
 et similibus. Ut exempli gratia. Tradit ca-
 nonice ad ecclesiam ut lucrifera distributones
 suas. Aut celebrat curat missam vel exequias
 ut recipiat funeralia. Attendendum est si
 principaliter sistat hic vel ille intentioez sua
 ad lucrum temporale non reducendo ad finem alium
 principaliorum et spiritualem. Si sic certum est.
 quia est peccatum symonie. Si vero referat ad
 finem vltiorum et superiorum ac bonorum. quod scilicet iste
 lucra temporalia vult recipere pro sustentatione
 sua. quantum nunc et posterum occupari possit
 circa spiritualia exercitia principaliter. Hec est

intentio cordis recta et bona. Sed atten-
 dar diligenter homo ne mentiat iniquitas sibi.
 Quod ex varijs signis poterit quod in seipso et
 in alijs cognoscere.

Cōsideratio xxxv.

vsum est aliquibus quod si canonicus va-
 da rad horas lucratiuas alius non
 itur. quod hoc sit signum euidentis quo
 ad ecclesiam symoniace puritatis. et quod intetio
 talis nequit esse recta. Attamen hoc non oportet ita
 semper dici Alioquin sequeretur demnatio quasi to-
 tius statum tam clericorum quam religiosorum atque se-
 cularium. Costat quippe quod nonnunquam carthu-
 sien. in certo conuentu suo certas dicit ex-
 has pro certo defuncto. quod saltim pro tali alio non
 diceretur si non aliquid inde fructus temporalis esset se-
 cutur. Et iuste. Sicut est de alijs religio-
 necnon de secularibus canonicis et curatis. et
 de omni generaliter hominum statu in ecclesia dei
 Sicut nec opifex ageret quod sue artis sunt si-
 ne spe lucri. Potest itaque ecclesiasticus ad ec-
 clesiam ire sub spe lucri modo predicto etiam pro-
 non itur sine tali spe sed in alijs se occupatu-
 rus dummodo sit intetio principalis directa
 ad finem superiorum ut tactum est.

Cōsideratio xxxvi.

potest prosequenter ex premissis elici quod
 ter liceat homini se transferre ad statum
 clericalem aut religiosum imo ad curam
 animarum. aut ad prelatum quantum possit hanc
 sustentationem vite sue sine sollicitudine
 exercitij. Ita tamen quod illam libertatem vel octium refe-
 rat principaliter ad honorem dei et eius obsequium
 suamque et aliorum spiritualium salutem. Et si oppo-
 nitur quod nullus potest appetere prelatum licite et mi-
 nus illam querere hanc. Quia ad officianduz
 debite in statu prelatum. necessaria est gratia dei. et
 quod non potest esse nisi habeat illam. Unde est
 presumptio esse ingerere se. Rursum quod fal-
 lit hec ratio quod quis magno sit doctor. Quoniam
 ex simili fieret argumentum quod homo non possit appa-
 tere aut querere quod celebraret missam vel quod cu-
 charistia recipiat quod prequirat quod homo sit in gra-
 tia. alioquin iudicium sibi manducaret et bibe-
 ret quod indigne sine gratia etc.

Cōsideratio xxxvii.

propter argumentum immediate
 motum et alia preacta distinguere
 dum est de certitudine prout in
 quodam tractatulo de preparatione ad missam
 rr 4

De illuminatōne

notatū est. Nā alia est certitudo evidentie sicut est in p̄mis p̄ncipijs et in rebz exper-
tis. Alia est certitudo moral. et est q̄ colligi-
tur et tradit̄ ex pbabilibz p̄icturis et signis.
Et talis requirit̄ et sufficit̄ i casibz p̄missis.
Qua certitudie morali p̄t hō certus esse
q̄ est in gratia aut sufficiēter dispositus ad
celebratōem missę. q̄ vīz discussit̄ diligen-
ter consciētiā suā. nec est sibi cōsci⁹ de pec-
cato mortali. neq̄ de quocūq̄ alio canoni-
co impediēto. Sicut talis certitudo p̄t
esse in viro ecclīastico volēte curā siue pre-
laturā. videlicet q̄ nō est consci⁹ sibi quin-
idone⁹ sit cū dei adiutorio ad officium tale
exequendū q̄ntū humana sinit fragilitas.
que nihil p̄fectū in homine saltem ex omni
parte et beatū iuxta om̄ie puerbiū admit-
tit. Scim⁹ tamē p̄dolor q̄ ip̄a certitudo
nihilomin⁹ adhuc paucorū est. p̄pterea di-
xerunt sc̄ti cōsiderantes eā q̄ vt in pluribz
accidit̄. q̄ vīz in tali appetitu et req̄sitiōe
p̄ssendi sit peccatū. q̄uis in casu possit eē
(vt deduxim⁹) etiā meritū magnū. ¶ Ecce
patet ex p̄missis q̄ ad directōem cordis p̄-
ficit̄ crudelit̄/ne p̄ scrupulos nimios et ir-
ratiōabiles deſiciat̄ sinistrosum navis a
sua rectitudine. vel p̄ p̄ debito relaxatōez
auertat̄ dextrosum et incidat̄ in malū.

Finis

Incipit tractatus

eiusdē de illuminatōne cordis siue de vna
p̄ciosa margarita. etiā de ip̄a sancta Mar-
garita.

¶

¶ Imile est regnū celoz homi-
ni negociatori querēti bonas
margaritas. inuēta aut vna
p̄ciosa margarita abiit et ven-
didit oīa q̄ habuit et emit eā
Matth. xiiij. ¶ Una p̄ciosa margarita cui
p̄parat̄ regnū celozū est calcul⁹ ille candi-
dus. in quo ē nomen nouū scriptū qd̄ ne-
mo nouit nisi q̄ accipit/ qd̄ beate margare-
te virgini et martyri collatū est/ s̄m p̄missū
christi in Apocal. q̄ fideliter vixit in mā-
datis dñi. cui⁹ hodie festiuitas celebrat̄ in
edicula celle nostre. nomē illud nouum est
ens simpliciter/ vel ens purū/ vel ens vni-
uersaliter p̄fectū. vel ens quo maius ne-
quit̄ intelligi. et tale est solus deus quo nō
est maius nomē sanctificandū in seculis.
Dicente deo. Ego sū q̄ sum. ¶ Ens si ana-

logice dicit̄ de deo et de creatura duz sim-
pliciter p̄ se ponit̄ stat pro solo deo s̄m re-
gulam Aristotel. q̄ analogū p̄ se positum
stat p̄ suo principali significato. Et recte
sic dicit̄/ quēadmodū actus semp̄ prior ē
potentia/ et p̄fectū prius q̄ imp̄fectum.

¶ Ens quod est deus nō plene cognoscit̄
ab alio q̄ ab illo qui accipit̄ dū vicerit. et
dum vītor deduxerit eū in excelsa/ quādo
et vbi videbit̄ deus sicuti est. Nihilomin⁹
hic in via cōmunicat̄ eius cognitio imp̄fe-
cta multis modis. Sed incōprehēnsibilis
est sibi soli. ¶ Ens p̄t vniuoce dici d̄ deo
et de creatura. sed nō vniuoce dicit̄ p̄fecta
sicut nec ens dicit̄ vniuoce dicit̄ p̄fecta de
accidente et substātia. quia nō s̄m eandē
p̄fectōem nec s̄m ordinē eundē. licet ratio
nomis sit eadē. sc̄z res positina/ quecūq̄ et
q̄liscunq̄ sit illa sup̄ quam primū fundat̄
p̄ncipiū cōplexum. sc̄z quodlibet est vel
nō est. Ac p̄inde descendit̄ ens ad species su-
as p̄ differētiās vsq̄ ad idinidua. Rursus
ecōuerso resoluēdo venit vsq̄ ad ens pri-
mū atq̄ purissimū/ p̄stitūdo agalma pul-
cerrimū/ atq̄ p̄refulgidā aīe margaritam.

¶ Ens vniuoce dictū d̄ deo et creatura s̄m
rōem positinā incōplexā et prime intentō-
nis formaliter/ est subiectū metaphisice/ si
cut ens dictū s̄m ratōne positinā sedē in-
tentōis formaliter ē subiectū logice et grā-
marice/ q̄uis vtrobiq̄ tractet̄ de om̄i ente
tā p̄me q̄ sedē intentōis materialiter. Et
hec est origo oīs philosophice discipline. ¶
Theologia duplex resultat̄ ex ente simpli-
citer qd̄ est deus. Una natural̄ de deo que
subalternat̄ metaphisice ex q̄ supponit̄ de
monstratū deus esse. Altera sup̄naturalis
que p̄t aliquo modo dici subalternari the-
ologie beatorū. Vel est ip̄amet̄ theologia i
beatis tanq̄ p̄ciosa margarita. que vendi-
tis omnibz emi debz. ¶ Theologia beato-
rum naturalis p̄ciosior est margarita q̄
alia quelibz scientia specialis. q̄ tractat̄ de
ente primo simpliciter/ tā s̄m rem q̄ s̄m ra-
tionē sep̄ato/ nō metaphisica aut phisica
vel moralis aut ratōnalis philosophia/ q̄
sunt de entibz v̄l nō abstractis v̄l tm̄ p̄ ra-
tionē abstractis. ¶ Theologia sup̄natural̄
fidelitū viatorū p̄ciosior est margarita q̄
aliqua quecūq̄ natural̄ scientia vt merito
dici debeat venditis omnibz. hoc est curis
alijs derelictis/ comparari. Est insup̄ vna
v̄nitate prime veritatis cui semp̄ innititur